

N. Szabó

A

NAGY-KÁROLYI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1887. július 28-án

NAGY-KÁROLYBAN

TARTOTT KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

2

Függelék :

Egyházmegyei bírósági jegyzőkönyv.

MÁTÉ-SZALKÁ,
NYOMATOTT WEISZ ZSIGMONDNÁL
1888.

A nagy-károlyi ev. ref. egyházmegye
1887. július 28-án Nagy Károlyban
tartott közgyűlésének
jegyzőkönyve.

Segesvári József esperes és **Solymossy Bálint**

helyettesített e. m. gondnok elnöklete alatt jelen voltak:

Kubinyi Károly

Debreczeni István

Ujlaki Gábor

Földvály Sándor

Lövey Pál

világi

Vityi Bertalan, egyházi

tanácsbírók.

Jegyző: Ujlaki Gábor.

Lelkészek közül jelen voltak: Asztalos György n. károlyi, Uray József csomaközi, Nagy Károly dengelegi, Tukacs Lajos sz. miklósi, Veress Imre irinyi, Kiss Lajos kaplonyi, Berey József szaniszlói, Kézy Sándor géresi lelkész.

Egyházak képviselői: Szentmiklósi Károly nyír-meggygyesi gondnok, Havas Gyula n. ecsedi, s. lelkész.

Ezen kívül számos hallgató.

Esperes ur Istenhez emelt buzgó ima után a jelen voltakat szívélyesen üdvözölvén, a gyűlést megnyitja.

1. Esperes ur jelenti, hogy e. m. gondnok Kulin Imre ur hozzá intézett levelében tudatja, miszerint halaszthatlan hivatalos teendői miatt jelen gyűlésen meg nem jelenhet; minek következtében a társ-elnöki szék elfoglalására a legidősebb világi tanácsbíró urat felhívja.

E. m. gondnok ur meg nem jelenhetése sajnos tudomásul vétetik; a társ-elnöki szék elfoglalására Solymossy Bálint legidősebb tanácsbíró ur a gyűlés által is felkérve: azt elfoglalja.

2. Gróf Dégenfeld József tanácsbíró ur, esperes urhoz intézett levelében tudatja, hogy halaszthatlan teendői miatt jelen

gyűlésen részt nem vehet.

Sajnos tudomásul vétetik.

3. Képviselők megbízó levelei:

Levéltárba tétetni rendeltetnek.

4. Tárgyaltatott a ref. segély egylethez folyamodó következő egyházak kérvénye:

1. *Vitka*, folyó év ápril 14-én templomán kívül tűzvész által elpusztított összes egyházi épületeinek felépítésére;

2. *Papcs*, szegénységére s az iskola építésből fennmaradt adósságaira hivatkozva;

3. *H. Majtény*, kitelepülési kényszer helyzetére hivatkozva, kér.

4. *Parasznya*, rendkívüli nagy szegénysége mellett, egy mulhatlan szükségessé vált fa torony építésből fennmaradt adósságát hozza fel indokul,—

5. *Domahida*, árviz általi rendkívüli károsodására hivatkozik,—

6. *Jziny*, egyházi épületeinek mulhatlan szükségessé vált javítását, s egy új iskola építésének elodázhatlan szükségét hozván fel indokul,—

7. *Kaplony*, lelkész-tanító lakának, és iskolájának, mulhatlan szükségessé vált, s már meg is kezdett építését hozván fel indokul.

8. *Bere*, 1885-dik évben, temploma építéséből fennmaradt adósság törlesztésére;

9. *Hr. Szentmiklós*, templomjavításra kér, melynek menyezete összeomlással fenyeget.

10. *Dengeleg*, zivatar által összedöntött egyik melléképületének újból való építésére kér.

Mind ezen folyamodó egyházak, kérvényükben előadott okok alapján, — a domahidi és paraszniai egyházak kivételével, melyek habár nehéz anyagi körülmények között vannak is jelenben a sürgősebb segélyt inkább nélkülözhetik — a magyar ref. segély egylet pártfogásába melegen ajánlatnak.

A vitkai egyház, mely legközelebbi hét év alatt templomán kívül minden egyházi épületeit, kétizben legközelebb folyó év ápril 14-én a tűzvész által elveszté: a több folyamodó egyházak között a segélyt legsürgősebben igényli, a

m. ref. segély-egylet pártfogásába a legmelegebben ajánltatik ez alkalommal.

5. A rendkívüli szükségletre visszatartott államsegély összegből leendő gyámolításért következő egyházak és belhivatalnokok folyamodtak:

I. Egyházak:

1. *A paposi* egyház szegénységét, egyszersmind az iskola építésből fennmaradt adósságát hozván fel indokul.

2. *H. Majtény*, még folyton tartó kitelepülési kényszer helyzetét s egyszersmind árviz által történt károsodásait hozván fel indokul.

II. Lelkészek:

1. *Szikszay József* domahidai lelkész, fizetésének csekélysége mellett, a tavaszi árviz, és a most utólagosan bejelentett nagy jégzápor által okozott rendkívüli károsodását hozván fel indokul.

2. *Mészár Mihály* mérki lelkész, kérelmét folyton tartó s gyógykezelést igénylő betegségével s egyszersmind jégverés okozta nagy károsodásával indokolva.

3. *Héray Pál* paposi lelkész, jövedelmének különben is csekély volta mellett, a földjét folyton borító viz lebocsátásának szükségességére hivatkozva, melyet saját költségén nem képes eszközölni.

4. *Nagy Károly* dengelegi lelkész, egyháza számos és pedig tehetősebb tagjainak elköltözése folytán rendkívül lepadt jövedelmének csekélységére hivatkozva.

5. *Verecs Imre* irinyi lelkész, földjének ez évben rendkívüli rosz termésére hivatkozva.

6. *Tuhács Lajos* k. sz. miklósi lelkész csekély jövedelmére, elemi csapások által okozott sok károsodására hivatkozva.

7. *Darcsy Bertalan* parasznyai lelkész, vetéseiben a fagy és jég verés által történt rendkívüli nagy kárait hivatkozva.

III. Tanítók:

1. *Óbis Ferencz* domahidai tanító, egy felől az árviz által okozott rendkívüli kárait, más felől gyermekeinek betegsége folytán előállott rendkívüli költségeit hozván fel indokul.

2. *Tuhács Ferencz* irinyi tanító, rendkívüli csekély jövedelmét hozván fel indokul, melyből képtelen fiát a főiskolában

neveltetni.

3. *Szikszay Albert* börvelyi leánytanító, csekély jövedelme mellett három gyermekének súlyos betegsége folytán reá nehezült rendkívüli költségeket hozván fel indokul.

4. *Tárczy Gyula* dengelegi tanító, különben is csekély jövedelmének több és pedig vagyonosabb egyháztág elköltözése folytán beállott rendkívüli lepadását hozván fel indokul.

5. *Turóczy Gyula* mérki tanító, őszi veteményében rendkívüli nagy jég által történt károsodását hozván fel indokul.

Mind ezen egyházak, lelkészek és tanítók, a főtiszt. egyházkerületi közgyűlés pártfogásába egyház-megyénk által melegen ajánltatnak.

6. *Esperes ur* bejelenti, hogy a halálozás által megüresült n. ecsedi lelkészi állomásra *Berey József* szaniszlói lelkész választott meg, s miután a hozzá betérjesztett választási jegyzőkönyvből meggyőződött, hogy a választás a törvény által megszabott módon folyt le, s 14 nap lefolyása alatt a választás ellen hivatalához panasz nem jelentetett be: elválasztott *Berey Józsefet* a n. ecsedi lelkészi állomásban megerősíté.

Tndomásul vétetik.

7. Olvastatott a dengelegi egyház és *Boer Gusztáv*, ugyancsak dengelegi földbirtokos között célbavett földcsere tárgyában *esperes ur* által kinevezett küldöttség jelentése. Ugyanis: *Boer Gusztáv* földbirtokos ur, az egyháznak, saját birtoka mellett fekvő 6 — 8 holdnyi szántó földjéért, egyenlő mennyiségű szántó földet ad cserében és 50 forint pótlékot.

Ugyancsak említett földbirtokos ur, az egyház tulajdonához tartozó, a tanító használatában levő, s annak jövedelmét képező 17 hold földért, 18 holdat, és így egy holddal többet ad cserébe, s ezen felül 50 forintot.

Mind ezen csereszerződésből felmerülhető mérnöki és átíratási díjakat, költségeket, a csere ajánlatot tevő *Boer Gusztáv ur* viseli.

A küldöttség a csere szerződés megerősítését, következő alapon ajánlja elfogadhatónak:

Mig a csereszerződést képező egyházi, illetőleg tanítói földek, kiélt, csekély termést és jövedelmet nyujtok, e mellett benne mint egy 2 és $\frac{1}{2}$ holdnyi használhatlan vadvizet: addig az érte cserébe adandó földek javítottak és termékenyebbek s egy

hold többlettel felülmulják az egyház által cserébe adandót.

Egyházmegyei közgyűlésünk, a küldöttség javaslatát, az abban előadott okok alapján s feltételek mellett, azon kikötéssel fogadja el, s ajánlja a főtszt. egyházkerületi közgyűlésnek megerősítés végett, hogy a szabatosan a helyrajzi számok megnevezésével kiállítandó csere szerződési okmányban világosan megemlítsessék, hogy az egyháznak átadandó földek tehermentesen irassanak hitelteltekönyvileg a dengelegi ev. ref. egyház mint birtokos nevére.

8. Olvastatott a börvelyi ev. ref. egyháznak, közgyűlésünkhöz nyújtott azon kérvénye, hogy miután iskolája a politikai hatóság által mint rozzant, s közegészségi szempontból tarthatlanná vált épület, bezáratott, kinyitását egyházmegyénk közbenjárásával eszközölje; igérvén, hogy két év alatt, midőn anyagi körülményei megengedik, új s a célnak megfelelő tantermeket s tanítói lakokat építend.

Egyházmegyei közgyűlésünk visszatetszéssel veszi tudomásul, hogy a börvelyi népes és tekintélyes egyház, már már tarthatlanná vált iskolájának építését egyházmegyénk többszöri komoly felszólítására sem kezdé meg; midőn azért annak munkába vételét az egyházi előjárásnak felelősség terhe alatt ismételten meghagyja: iskolájának a polgári hatóság által történt bezáratása ellen mint a mely közegészségi szempontból történt, semmit nem tehetvén, kérelmével az iskola bezárását eszközölt politikai hatósághoz utasittatik.

9. Olvastatott Bulyáki András volt n. ecsedi egyházgondnoknak, néhai Kovács Mihály n. ecsedi lelkész ellen emelt panasza megvizsgálása ügyében ujabbán kinevezett küldöttség beterjesztett jelentése, melyben kimutattatik, miszerint Bulyáki András azon állítása és vádja, hogy őt Kovács Mihály, gondnoksága idejében, volt gondnok társa, Murguly Sándorral egyetértve 441 ft 41 krral megkárosította,— minden alapot nélkülöző rágalom; mert, úgy a számadása felülvizsgálásáról 1882. évben felvett küldöttségi jelentés, mint a vizsgálati jegyzőkönyv 14-ik pontja alatt bejegyzett saját nyilatkozata kétségtelenül bizonyítja, miszerint a számadása felülvizsgálata alkalmával terhére mutatkozott 441 frt 41 kr. valósággal ő általa vétetett fel, — lehetősége is ki van zárva, hogy ez összeget

Murguly Sándor Kovács Mihálynak adhatta volna, s hogy ez összeg ő rajta kívül akárki mást terhelhetne. Kimutattatik továbbá, miszerint sem a Murguly féle napló, sem a Kovács Mihály féle nyugták, sem az itt Kovács Mihály által felvett összegeknek a Murguly gondnoki számadása közül történt kihagyása, mennyiben ezek a Bulyáki András számadásával semmi összefüggésben nem állanak, a Bulyáki András Kovács Mihály ellen támasztott követelése jogosságát semmiképen nem igazolják, mert a vizsgálati jegyzőkönyv 5. 6. 7. 8-ik portjában Bulyáki András maga kijelenti hogy a naplón és nyugtákon Kovács Mihály által felvett pénzek annak lelkészi fizetésébe, oly jövedelmekből fizetettek, mely jövedelmekkel az előtt a gondnokok sem külön sem gondnoki számadásnál be nem számoltak s így tehát miután a naplón s nyugtákon Kovács Mihály által fel vett pénzek az ő lelkészi fizetését s oly alap jövedelmét képezték a melyekről a kezelők soha számot nem adtak : nem foglalhatták magokban sem azon összegeket melyek az egyház rendes jövedelmeiből a Bulyáki András kezelése alá valósággal befolytak, sem azon bevételi többletet a melyben Bulyáki András számadásánál elmarasztaltatott.

Majd elmondván miszerint Bulyáki András, Kovács Mihály s elhalt esperes ellen emelt alaptalan vádjaival azok rágalmazásán kívül főtörekvését arra irányozta, hogy a nyugták s a napló valódi értékére nézve a lehető legnagyobb csalódást támasztva, az őt jogszerűen terhelő marasztaló összeg megfizetésétől a Kovács Mihály rossz akaratú megkárosításával menekülhessen, kövekező véleménynek adatik kifejezés, u. m:

1. Mennyiben a vizsgálat során beszerzett kétségtelen bizonyítékokon kívül a Bulyáki András önbeismerésével is bizonyítva lett, hogy ő számadásánál a terhére kimutatott összegben jogszerűen lett elmarasztva ;

2. Hogy Kovács Mihály hamis számadás készítéssel, elhalt, esperes okmány sikasztással, jelenlegi esperes részre-hajlással, teljesen alaptalanul határozott rágalmazási szándékkal s egyedül azért vádolta hogy bűnös célját elérhesse, jegyzőkönyvileg komolyan megrovandó s javulásra intendő, s a marasztalt összegnek 1884-dik evtől járó 8 % kamataival egyben, valamint a vizsgálati költségekben elmarasztalandó.

Majd olvastatott Bulyáki Andrásnak folyó évi junius hó 1 napján a főtiszt. püspöki hivatalhoz beterjeztett panasz-levele

melyben előadja, hogy az egyházmegye még az 1886 -ikév június havában tartott gyűlésében határozatilag kimondotta, hogy a marasztolt összeg nem őt hanem Kovács Mihályt terheli, holott ily egyházmegyei határozat soha sem létezett, mert az általa idézett egyházmegyei végzés csak a kérdéses 4 darab nyugtának Kovács Mihály általi elfogadását vette tudomásul; még is a jelenlegi esperest az általa említett állítólagos egyházmegyei határozat végre nem hajtásáért vádolja s rokoni összeköttetésből származott részrehajlással gyanusítja, holott a jelenlegi esperes a 15 év óta vájudó n. ecsedi ügyek intézésében cselekvőleg soha be nem folyt, s legujabban mint elnök csak is annyit tett, hogy a már elismert nyugtákat, a többi ügy-iratokkal együtt, főtiszt. püspök ur egyenes felhívása folytán tisztába hozatal végett, az ezen nyugtákkal kapcsolatos buza számadás rendezésével megbízott küldöttséghez tette át.

Végül olvastatott Bulyáki Andrásnak a kamatok elengedése iránt, az egyháztanácsához intézett kérelme ügyében hozott elutasító határozat ellen beterjesztett fellebbezése.

A beterjesztett küldöttségi jelentés s vizsgálati jegyzőkönyvből meggyőződven közgyűlésünk, hogy Bulyáki Andrást jelen ügynél a legelítélendőbb önhaszonkeresés vezette, a mennyiben kétségtelenül bizonyítva lett, hogy határozott tudattal birt, mind arról hogy a terhére kimutatott összeget valósággal ő vette fel, valamint arról, hogy a naplón s nyugtákon Kovács Mihály által felvett pénzek egészen más természetűek, s más számadás körébe tartozók lévén, azokban az ő terhére kimutatott összeg nem foglaltathatott: ugyanazért midőn méltó megbotránkozással vétetik tudomásul mély erkölcsi sülyedésről tanuskodó eljárása, miszerint bűnös szándékát és célját a mások ártatlan rágalmazása, s épen a törvény hivatott őre az esperes szeplőtlen jelleme beszennyezésével kívánta a törvény védelme alatt megvalósítani: ugyan-ekkor egyszersmind a küldöttség kifejezett véleményéhez képest, e nemtelen s az erkölcsi érzést sértő rágalmakért jegyzőkönyvileg komolyan megrovatik, és javulásra hatályosan intetik; a terhére kimutatott összegnek az 1884-ik évtől eső 8 % kamatoknak s az összes vizsgálati költségeknek az egyház pénztárába mielőbbi befizetésére, végrehajtás terhe alatt utasítatik.

10. Esperes ur előadja miszerint Szilágyi Károly gebei lakos, nála ismételtén jelentkezett az iránt, hogy az e. megye által árverésen megvett néhai Szilágyi Lajos volt esperes gebei birtokából, az egy hold s néhány □ öl területű foglár földet, melyet ő, mint a megboldogult testvére évek hosszú során folytonosan használt, mely tulajdonképen mint anyai jus őt illetné: engedné át neki holtiglani használatra; de mivel ő mint esperes, ily engedményt ön magától nem adhatott: utasította a kérvényezőt, hogy e tárgyban kérvényét közgyűlésükhöz adja be.

Mennyiben azonban nevezett Szilágyi Károly — hihetőleg a gyűlés napjáról tudomással nem bírván — kérvényét be nem adta, esperes ur pedig a tárgy-sorozatba ezt is felvette: a folyamodó helyett maga áll elő mint kérelmező, kérvén az egyházmegyei közgyűlést, hogy mint erkölcsi-testület gyakoroljan könyörületet egy 70 éves agg emberrel szemben, s hagyja meg kezében élte fogytáig azon kis darab kenyeret, mely polgári törvény szerint ugyan az e. megyét mint birtok megvásárlóját, de lelki-ismeret szerint a folyamodót illeti. Annyival inkább kéri pedig ezt, mert ezen engedmény által az e. megye csak annyit vesz, hogy a bérbe adott birtok résznek hasznbére a belefektetett tőkének 10 % kamata helyett ezen engedmény által 8 és 9 % közötti kamatát hozza be, addig, míg ezen darabka föld a folyamodó használatában lesz.

Bár e. megyénknek, mint a birtok megvásárlójának, a nevezett darab földhez is törvényes joga van: tekintettel mindazonáltal egy felől folyamodó agg korára, más felől azon tényre, hogy nevezett darab földet folyamodó köztudomás szerint régóta, és pedig mint tulajdonát használja, tehát méltányossági szempontból, azonban nem bizonyos meghatározott, például élethosszáig ideig, hanem a mennyiben a birtok eladásra is kerülhet s az eladhatást e darab föld kihagyása gátolhatná, tehát az egyh. megye tetszése szerinti határozatlan időre, nála továbbra is meghagyja.

11. Esperes ur előadja, hogy a mai napra kitűzött lelkész-jelölésnél a n. ecsedihez hasonló azon eset merülven fel, hogy az e. megyei lelkész-jelölő bizottsági tagok közül, részint pályázás részint rokonsági kapcsolat miatt gátolva vannak, egy pedig meg nem jelenhetett: tehát a jelölő bizottságot ez uttal is egy póttaggal kell kiegészíteni, a közgyűlést ennek megválasztására hívja fel.

Solymossy Bálint tanácsbíró ur póttagul ismét megválasztatott.

12. A jegyzőkönyv hitelesítésével :

Esperes ur elnöklete alatt Lövey Pál és Földvály Sándor tanácsbíró urak a jegyző közbejöttével megbizatnak.

Hitelesítettett K. Jánosi 1887. auguszt. 14-én.

Egyházmegyei törvényszéki ülés jegyzőkönyve.

1887. július 28.

Jelenvoltak:

Segesvári József esperes egyházi; **Solymossy Bálint**

h. e. megyei gondnok, világi elnök.

Bíróság tagjai: Kubinyi Károly, Ujlaki Gábor, Lövey Pál, Vityi Bertalan egyházi, — Debreczeni István, Földváry Sándor világi tanácsbírák.

Előadó: Vityi Bertalan.

Jegyző: Ujlaki Gábor.

1. Felvétellett Nyiri Ferencz n. ecsedi lakos és presbyter fegyelmi ügye, mely szerint ő folyó év tavaszán egy összejövétel alkalmával Istent és Krisztust szidalmazta, mely fegyelmi ügyben, a n. ecsedi egyháztanács, mint vizsgáló első foku bíróság ítéletét meghozván, vádlott Nyiri Ferenczet, presbyteri hivatalának, választói és választhatói jogának elvesztésére ítélte. Mely ítélet ellen vádlott Nyiri Ferencz alaki hibák miatt, az egyházmegyei törvényszékhez fellebbezését beadta.

Előadói vélemény meghallgatása után ítéltetett:

A mennyiben a vizsgálatról külön és szabályszerű jegyzőkönyv nem vétetett fel, hanem a hiányos vizsgálat, a még hiányosabb ítélettel együtt szövegezve terjesztetett be: az ügy az első bírósághoz azon utasítással tétetik vissza, hogy az ujabban megejtendő vizsgálatról szabályszerű jegyzőkönyvet vétesse fel, az ítéletet pedig az illető törvény szakaszaira leendő hivatkozással szabatosan és világosan mondja ki, az indokat s külön külön elő sorolván.

2. Felvétellett ugyan azon napon, ugyancsak azon bíróság által, a Szabó Menyhért gebei lelkesz fegyelmi ügyében, az e. m. törvényszék folyó év ápril 19-én kimondott ítéletének megváltoztatásával, az e. kerületi törvényszék mint feljebb viteli bíróság

által folyó év május 11-ik napján hozott s végrehajtás végett esperes urhoz leküldött következő ítélete:

„Az egyház megyei bíróság ítélete megváltoztatásával Szabó Menyhért gebei lelkész az egyházi törvény 257. §-a h) pontjában foglalt fegyelmi vétségben vétkesnek mondatik ki, s ugyan azon törvény 146. §-a 6. pontja értelmében feddésre ítéltetik.“

Az ítélet a törvényszék előtt kihirdetettvén, a feddés esperes ur mint a törvényszék egyházi elnöke által végrehajtatott.

Hitelesítettett K. Jánosi 1887. augusztus 14-én.

TÁRGYMUTATÓ.

1. Egyházmegyei gondnok ur meg nem jelenhetése sajnos tudomásul vétetik.

2. Gróf Dégenfeld József tanácsbíró ur meg nem jelenhetése hasonlóképen.

3. Képviselők megbízó levelei levéltárba tétetni rendeltetnek.

4. A magyar ref. segély egylethez.

5. A rendkívüli állam segély alaphoz intézett kérvények feletti intézkedés.

6. A n. ecsedi ev. ref. lelkészi állomás betöltése tudomásul vétetik.

7. A dengelegi ev. ref. egyház és Boér Gusztáv földbirtokos közt létrejött föld csere szerződés helyben hagyatik, s a f. t. egyházkerülethez megerősítés végett bizonyos feltételek mellett ajánlatik.

8. A börvelyi ev. ref. egyház iskolája közegészségi szempontból bezáratván; kinyitása tárgyában a politikai hatósághoz utasittatik, s új iskola építésére felelősség terhe alatt az egyházi előjáróság utasittatik.

9. Bulyáki András n. ecsedi volt egyház gondnok, a terhére kimutatott 441 frt. 41 krt, az 1884-ik évtől eső 8 % kamataival együtt s a vizsgálati költségekkel az egyház pénztárába befizetni tartozik.

10. Szilágyi Károly gebei lakos kérése bizonyos módosítással megadatik.

11. Egyházmegyei lelkészjelölő bizottságba Solymossy Bálint tanácsbíró ur póttagul megválasztatik.

12. Jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság választatik.

EGYHÁZMEGYEI BIRÓSÁGI JEGYZŐKÖNYV.

1. Nyiri Ferencz n. ecsedi lakos s presbyter fegyelmi ügye.

2. Szabó Menyhért gebei lelkész fegyelmi ügye.

